

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาหนึ่งที่มีความสนใจและแพร่หลายมากขึ้น ส่วนหนึ่งเป็นเพราะญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีบทบาททางด้านเศรษฐกิจกับประเทศต่างๆ ทั่วโลก อีกทั้งความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีของญี่ปุ่นที่แพร่หลายไปทั่วโลก ตั้งแต่ ค.ศ. 1990 ซึ่งไทยเองก็เป็นประเทศหนึ่งที่ได้รับเอาเทคโนโลยีและวัฒนธรรมหลายๆ อย่างของประเทศญี่ปุ่นเข้ามา ทั้งสินค้าต่างๆ การแต่งกาย รายการโทรทัศน์ เพลง การ์ตูน และรวมไปถึงภาษาญี่ปุ่น นอกจากนี้ก็ยังมีชาวญี่ปุ่นเข้ามาตั้งบริษัทและโรงงานอุตสาหกรรมมาก คนไทยจำนวนหนึ่งได้มีโอกาสดำเนินงานกับคนญี่ปุ่น ซึ่งผู้ที่ต้องการจะทำงานกับคนญี่ปุ่นนั้นจำเป็นต้องเข้าใจภาษาญี่ปุ่น ทำให้ปัจจุบันมีผู้ที่สนใจเรียนภาษาญี่ปุ่นอยู่เป็นจำนวนมาก ดังจะเห็นได้จากจำนวนผู้เข้าสอบวัดระดับภาษาญี่ปุ่นที่มีจำนวนมากขึ้นทุกปี

การเรียนภาษาต่างชาตินั้นถือว่าเป็นเรื่องที่ยาก เพราะนักเรียนจะต้องเริ่มเรียนรู้ใหม่ทั้งไวยากรณ์ โครงสร้างภาษา รวมถึงคำศัพท์ต่างๆ ที่ไม่คุ้นเคยมาก่อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับบางภาษาที่มีตัวอักษรเป็นของตัวเอง นักเรียนก็ต้องเริ่มเรียนและหัดเขียนอักษรควบคู่กันไปด้วย สำหรับภาษาญี่ปุ่นก็มีอักษรของตัวเองเช่นกัน โดยในภาษาญี่ปุ่นนั้นจะใช้อักษรอยู่ 4 ประเภทร่วมกัน ได้แก่ ฮิระงานะ คาตากานะ คันจิ (อักษรภาษาจีน) และโรมันจิ ดังนั้น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ภาษาที่ได้เรียนมาในการสื่อสาร ทำให้เกิดเชื่อมโยงกันระหว่างทักษะภาษาทั้ง การฟัง พูด อ่านและเขียน นักเรียนต้องมีการติดต่อสื่อสารกันมากพอจึงจะสามารถบรรลุผลได้ (Willis, 1996)

ปัญหาที่พบในการสอนภาษาในระดับมัธยมศึกษาของไทย คือ นักเรียนได้รับการสอนที่เน้นการท่องจำเพียงอย่างเดียว ไม่ได้ฝึกทักษะการคิดรวมทั้งในชั้นเรียนมีครูผู้สอนเพียงคนเดียวทำให้นักเรียนบางส่วนไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียน การโต้ตอบระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูผู้สอนและนักเรียนไม่ทั่วถึง เนื่องจากภาษาเป็นเครื่องมือในการสร้างและรักษาความสัมพันธ์ของกระบวนการทางสังคม ดังที่ วิกทอว์สกี (Vygotsky, 1978) กล่าวว่า ในการ

เรียนรู้ภาษา นักเรียนต้องได้ใช้ภาษาในการปฏิสัมพันธ์ที่อยู่ในรูปของกระบวนการทางสังคม (Social interaction) ทั้งระหว่างนักเรียนกับครูผู้สอนและนักเรียนกับนักเรียนด้วยกัน เพราะการปฏิสัมพันธ์กันทางสังคมเป็นพื้นฐานของการพัฒนาด้านสติปัญญา ในขณะที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูผู้สอน นักเรียนจะได้รับการช่วยเหลือจากการที่ครูผู้สอนปรับภาษาที่ใช้ในการปฏิสัมพันธ์ให้เหมาะสมกับระดับความสามารถในการสื่อสารด้วยภาษาที่เรียนของนักเรียน โดยถือว่าการพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ของนักเรียนนั้นขึ้นอยู่กับความแตกต่างระหว่างสิ่งที่นักเรียนสามารถทำได้เอง กับสิ่งที่นักเรียนทำได้โดยอาศัยความช่วยเหลือ (Zone of proximal development : ZPD) ทั้งจากครูหรือเพื่อนที่มีความสามารถสูงกว่า ด้วยกระบวนการให้ความช่วยเหลือทางภาษาที่จำเป็น และเมื่อผู้ได้รับการช่วยเหลือ มีการพัฒนาในระดับหนึ่งแล้ว จึงค่อยหยุดทำการช่วยเหลือในเรื่องนั้น การที่นักเรียนจะพัฒนาตนเองเพื่อลดความแตกต่าง (ZPD) ดังกล่าวได้อย่างเต็มความสามารถนั้นก็ขึ้นอยู่กับกระบวนการปฏิสัมพันธ์ที่สมบูรณ์ นักเรียนจะสามารถพูดสื่อสารกับครูและเพื่อนได้ตามวัตถุประสงค์ของการสื่อสาร ในขณะที่เดียวกันก็ได้ฝึกความแม่นยำของการใช้ภาษาภายในสมอง (Inner speech) ด้วยนอกจากนี้การปฏิสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายหนึ่งกับอีกฝ่ายหนึ่งยังทำให้เกิดการต่อรอง เจริญหาความหมาย (Negotiation of meaning) และเป็นการลดความวิตกกังวลของนักเรียนในการที่จะฟัง พูด ด้วยภาษาที่เรียน การปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและครูจึงช่วยให้นักเรียนขยายขอบเขตของความคิดรวบยอดทางภาษาที่เคยมีออกไปได้

ในการสอนภาษาจึงให้ความสำคัญกับรูปแบบการปฏิสัมพันธ์ เพราะการจัดรูปแบบการปฏิสัมพันธ์นั้นมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อต้องทำงานร่วมกัน ช่วยให้นักเรียนพัฒนาความสามารถในทักษะทางภาษาได้ดียิ่งขึ้น Long อ้างถึงใน Brown, 1998) ได้ศึกษาคุณสมบัติของงานที่พบในการปฏิสัมพันธ์ พบว่า งานที่เป็นสองทาง (Two-way-Tasks) ซึ่งนักเรียนทั้งสองฝ่ายต่างก็มีข้อมูลมาแลกเปลี่ยนกันนั้น ทำให้เกิดการเจริญหาความหมายมากกว่างานทางเดียว (One-way-tasks) ที่นักเรียนฝ่ายหนึ่งมีข้อมูลทั้งหมดและอีกฝ่ายหนึ่งเป็นผู้รับอย่างเดียว งานที่นำมาใช้ในการศึกษาในครั้งนี้จึงเป็นงานที่มุ่งส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่คัดเลือกมาจากกิจกรรมตามรูปแบบการปฏิสัมพันธ์ ของ พิกา คานากี้และฟาโรดัม (Pica, Kanagy, and Falodun, cited in Richards and Rodgers, 2003) ได้แก่ 1) กิจกรรมจิ๊กซอ (Jigsaw tasks) 2) กิจกรรมการลดช่องว่างของข้อมูล (Information-gap tasks) 3) กิจกรรมการตัดสินใจ (Decision-making tasks) และ 4) กิจกรรมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (Opinion exchange tasks) และกิจกรรมที่ส่งเสริมการฟังพูดของ Willis (1996) ได้แก่ 1) กิจกรรมการเปรียบเทียบ (Comparing) 2) กิจกรรมการแบ่งปันประสบการณ์ส่วนตัว (Sharing personal experiences) และ 3) กิจกรรมการสร้างสรรค์ (Creative tasks)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยเล็งเห็นความสำคัญรวมทั้งประสิทธิภาพและประโยชน์ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นปฏิสัมพันธ์เพื่อพัฒนาการใช้ภาษาญี่ปุ่นเพื่อการสื่อสาร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เหมาะสำหรับการนำมาใช้กับนักเรียนระดับเริ่มต้นเรียนระดับพื้นฐาน ที่ต้องเตรียมความพร้อมสำหรับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น และจำเป็นต้องมีความสามารถในการใช้ภาษาญี่ปุ่นในการสื่อสารได้พอสมควร โดยเฉพาะการฟัง พูด อ่าน และเขียน เพื่อใช้ในการสื่อสาร จะทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียนภาษาญี่ปุ่นและมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างเรียน จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นปฏิสัมพันธ์ เพื่อพัฒนาการใช้ภาษาญี่ปุ่นเพื่อการสื่อสาร ในรายวิชาภาษาญี่ปุ่นเบื้องต้น เรื่องอักษรฮิรากานะ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 80
2. เพื่อศึกษาความสามารถในการใช้ภาษาญี่ปุ่นเพื่อการสื่อสาร หลังจากจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นปฏิสัมพันธ์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 80
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นปฏิสัมพันธ์เพื่อพัฒนาการใช้ภาษาญี่ปุ่นเพื่อการสื่อสาร

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. เป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นที่เน้นปฏิสัมพันธ์เพื่อการสื่อสาร
2. เป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนภาษาญี่ปุ่นและรายวิชาอื่นๆ ไปปรับใช้เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นปฏิสัมพันธ์ของนักเรียนในระดับชั้นต่างๆ

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

เป็นเนื้อหา กลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ วิชาภาษาญี่ปุ่น ระดับเบื้องต้น เรื่องอักษรฮิรากานะ อักษรเสียงยาว อักษรเสียงขุ่น อักษรเสียงกัก อักษรเสียงควบ อักษรเสียงอื่น อักษรเสียงโอะ

คำทักทายและการแนะนำตัวสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แผนการเรียนศิลป์ภาษาญี่ปุ่น โดย
ใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นปฏิสัมพันธ์เพื่อการสื่อสาร

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ผู้วิจัยทำการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวชิราลัย จังหวัด
เชียงใหม่ จำนวน 10 คน

ขอบเขตด้านเวลา

ใช้เวลาในการทดลอง 5 คาบ/สัปดาห์ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 20 แผน
ใช้เวลาทั้งสิ้น 20 ชั่วโมง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556

นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยเรื่อง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นปฏิสัมพันธ์ เพื่อพัฒนาการใช้ภาษาญี่ปุ่น
เพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยได้กำหนดคำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ใน
การดำเนินงานวิจัย ดังนี้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นปฏิสัมพันธ์ หมายถึง รูปแบบการจัดกิจกรรมการใช้
ภาษาเพื่อการสื่อสาร ที่เน้นการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียน มีการตั้งคำถาม การตอบ
คำถาม การให้ชมเชย การพุดจา และการเสริมแรงกระตุ้นผู้เรียน อีกทั้งปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน
กับผู้เรียน มีการช่วยเหลือแบบเพื่อนช่วยเพื่อน โดยการใช้กระบวนการทางภาษาเพื่อให้เกิดการ
เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง โดยคำนึงถึงศักยภาพของผู้เรียน และจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับผู้เรียน
โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

การพัฒนาการใช้ภาษาญี่ปุ่นเพื่อการสื่อสาร หมายถึง การสร้างความรู้ความเข้าใจในรายวิชา
ภาษาญี่ปุ่นเพื่อการสื่อสาร ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยเน้นการพัฒนา ทักษะทั้ง 4 ด้าน
ไปพร้อมกัน โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นปฏิสัมพันธ์เพื่อการสื่อสาร ดังนี้

1. ด้านทักษะการฟัง หมายถึง ความสามารถในการฟังเสียงอักษรฮิรางานะประเภท
ต่างๆ คำศัพท์ ประโยคอย่างง่าย สามารถเข้าใจในการสื่อสารอย่างง่าย และตอบโต้ได้อย่างถูกต้อง
2. ด้านทักษะการพูด หมายถึง ความสามารถในการพูดสนทนา ออกเสียงเสียงขุ่น-ใส
เสียงสั้น-ยาว เสียงสระคู่ เสียงควบ คำศัพท์ ประโยคพื้นฐานอย่างง่าย คำทักทายและการแนะนำตัว
ได้ถูกต้องชัดเจน

3. ด้านทักษะการอ่าน หมายถึง ความสามารถในการอ่านออกเสียงอักษรธรรากณะ ประเภทต่างๆ ในการอ่านอักษรเสียงขุ่น-ใส เสียงสั้น-ยาว เสียงสระจุด เสียงควบ อ่านประโยค บทความ เนื้อเรื่องอย่างง่าย และความเข้าใจในเนื้อหาที่อ่าน แล้วตอบคำถามจากเรื่องที่อ่านได้ถูกต้อง

4. ด้านทักษะการเขียน หมายถึง ความสามารถในการเขียนลำดับเส้นอักษรธรรากณะ ความสวยงาม ความถูกต้อง โดยเขียนคำศัพท์ ประโยค ข้อความอย่างง่าย และเขียนตอบคำถามจาก เรื่องที่อ่านระดับเบื้องต้นได้ถูกต้อง

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างเรียน หมายถึง ความสามารถที่พิจารณาจากคะแนนที่ได้วัดความรู้ความเข้าใจ ในรายวิชาภาษาญี่ปุ่นเบื้องต้น เรื่องอักษรธรรากณะ ระหว่างเรียนในแต่ละ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้แบบทดสอบด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอักษรธรรากณะ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ความสามารถในการใช้ภาษาญี่ปุ่นเพื่อการสื่อสาร หมายถึง ความสามารถที่พิจารณาจาก คะแนนที่ได้จากการวัดทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน หลังจากจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่เน้นปฏิสัมพันธ์ โดยวัดทั้งภาคทฤษฎีโดยการเขียนตอบในแบบทดสอบ และภาคปฏิบัติโดยใช้ แบบวัดทักษะทั้ง 4 ด้าน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

วิชาภาษาญี่ปุ่น หมายถึง รายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง อักษรธรรากณะ สำหรับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 4 แผนการเรียนศิลป์ภาษาญี่ปุ่น โรงเรียนนวมิราชวิทยาลัย อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หมายถึง นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/3 ที่เลือก แผนการเรียนศิลป์-ภาษาญี่ปุ่น จำนวน 10 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนนวมิราชวิทยาลัย อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่